

Pedagojik Formasyon Öğrencilerinin Maarif Müfettişlerine İlişkin Algıları: Metafor Çalışması¹

Dr. Öğr. Üyesi Ahmet Şahin

Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi-Türkiye
ahmet.sahin@alanya.edu.tr

Prof. Dr. Ali Sabancı

Akdeniz Üniversitesi-Türkiye
alisabanci@akdeniz.edu.tr

Özet:

Çalışmanın amacı pedagojik formasyon eğitimi sertifika programı öğrencilerinin maarif müfettişlerine ilişkin algılarını belirlemektir. Araştırma, nitel araştırma yöntemlerinden olgubilim çalışması olarak desenlenmiştir. Veri toplama yöntemi olarak mecaz kullanımından yararlanılmıştır. Verilerin analizde metaforik çözümlenmelerden yararlanılarak tümevarımcı içerik analizi tekniği kullanılmıştır. Çalışma grubu amaçlı örnekleme yöntemlerinden kolay ulaşılabilir durum örnekleme ile belirlenmiştir. Sonuç olarak maarif müfettişlerine ilişkin olumlu algıların olumsuz algılara göre biraz daha güçlü şekilde vurgulandığı anlaşılmıştır. Olumlu algıların bir boyutu nesnel durum tespiti yapmaya odaklı düzeltme yönlü davranışlara işaret ederken bir bölümü de bu durumun ötesinde yaratıcılığı özendirme ve gelişme sağlamayı hedefleyen davranışları öne çıkarmaktadır. Ancak yaratıcılık, yenilikçilik ve geliştirme odaklı dönüşümsel denetim anlayışının sürdürümcü denetsel anlayışa göre daha zayıf kaldığı söylenebilir. Olumsuz algıların büyük çoğunluğunun hoş olmayan duyguları çağrıştıran, sosyal, kültürel ve fiziki olarak içinde bulunduğumuz çevrede var olan kimi zaman kaygı, korku ve hatta şiddet içerikli duyguların ortaya çıkmasına sebep olan canlı ve cansız varlıklarla ifade edildiği dikkat çekmektedir.

Keywords: Eğitim denetimi, Maarif müfettişi, Öğretmen adayı

**E-Uluslararası Eğitim
Araştırmaları Dergisi,
Cilt: 9, Sayı: 1, 2018, ss. 83-101**

DOI: 10.19160/ijer.404639

Gönderim : 12-01-2018
Revizyon: 01-03-2018
Kabul : 06-04-2018

Önerilen Atıf

Şahin, A. & Sabancı, A. (xxxx). Pedagojik Formasyon Öğrencilerinin Maarif Müfettişlerine İlişkin Algıları: Metafor Çalışması, *E-Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, Cilt: 9, Sayı: 1, 2018, ss. 83-101 DOI: 10.19160/ijer.404639

¹ Bu çalışma 3'üncü Uluslararası Eğitim, Uzaktan Eğitim ve Eğitim Teknolojileri Kongresi'nde sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

GİRİŞ

Denetim eğitim sürecinin ve eğitim sistemlerinin önemli bileşenlerinden birisidir. Denetim Aydın (2014)'a göre örgütsel eylemlerin kabul edilen amaçlar doğrultusunda saptanan ilke ve kurallara uygun olup olmadığının anlaşılması süreci olarak tanımlanmaktadır. Başar (2000) denetimin durum saptama, değerlendirme, düzeltme ve geliştirme ögeleri ile kapsamlı işlevlere sahip olduğunu belirtmektedir. Sergiovanni ve Starratt (2002) denetimin hem rol hem de işlevleri açısından anlaşılması gerektiğine işaret etmişlerdir. Buna göre gerek müdür, gerek bölüm başkanları, gerekse konu uzmanları ya da resmi olarak görevlendirilmiş kişiler sınıfı ziyaret ettiklerinde amaçları öğretmenlerin öğretim uygulamalarını geliştirmelerine katkı sunmaktır. Böylece resmi denetsel rollerini gerçekleştirmiş olurlar. Bunu da belirlenmiş politikalar çerçevesinde (Toprakçı vd., 2010) sınıfta gözlem yaparak, yararlı yorumlarla, uygulamaları gözden geçirerek, örnek derslerle, önerilerde bulunarak ve değerlendirmeler yaparak gerçekleştirirler. Bu çerçevede denetmenlerin ve okul müdürlerinin iki temel sorumluluklarından söz edilebilir. Bunlar: 1) öğretmenlere yapabilecekleri en iyi ve etkili denetimi gerçekleştirmek ve 2) öğretmenlere günlük uygulamalarının rutinleri olarak öz denetim yapabilecekleri şartları sağlamak, yardım etmek ve desteklemektir. Bu bakımdan denetim birey, grup ve örgüt boyutunda rol ve işlevlere sahip önemli bir değişken olarak işlev görmektedir (Sergiovanni ve Starratt, 2002).

Türkiye’de eğitim sisteminin denetimi Anayasanın 42. maddesinde belirtildiği gibi Devletin gözetim ve denetimi altında yapılı (Anayasa, 1982). Bu çerçevede denetim görevi Milli Eğitim Bakanlığı’na verilmiştir (MEB, 2011). 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu ile görev çerçevesi eğitim denetimi sistemine eğitimde verimliliğin artırılması, gelişme ve yenileşmenin sağlanması şeklinde belirlenmiştir (MEB, 1973). Türkiye’de denetim hizmetlerini yerine getirmek amacıyla 652 Sayılı Millî Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin, 6528 sayılı Kanunla değiştirilen 17. maddesi ile Maarif Müfettişleri Başkanlıkları kurulmuştur (MEB, 2011; MEB, 2014a). 6764 sayılı kanunla “Rehberlik ve Denetim Başkanlığı” “Teftiş Kurulu Başkanlığı”; “Maarif Müfettişleri” ise “Bakanlık Maarif Müfettişleri” olarak değiştirilmiştir (MEB, 2016). Bu çerçevede Milli Eğitim Bakanlığının görev alanına giren konulara ve sunulan hizmetlere ilişkin rehberlik etmek; plan ve programlar oluşturmak; kontrol ve denetimi sağlamak; önceden belirlenmiş amaç ve hedeflere, performans ölçütlerine ve kalite standartlarına göre analiz etmek, karşılaştırmak ve ölçmek, kanıtlara dayalı olarak değerlendirmek, raporlamak; personele ilişkin iş başında yetiştirme çalışmaları yapmak; usulsüzlükleri önleyici, eğitici ve rehberlik yaklaşımını ön plana çıkaran bir anlayışla Bakanlığın görev ve yetkileri çerçevesinde denetim, inceleme ve soruşturmalar yapmak maarif müfettişlerinin görevleri arasındadır. Görevlerin işbirliği içinde yapılması esastır. Denetim, inceleme, araştırma ve soruşturma işlemlerinin gruplar hâlinde yürütülmesi durumunda, Başkanlıkça belirlenecek müfettiş; çalışma grubunun sorumlusu olarak iş bölümü yapmak, işlerin düzenli ve zamanında yürütülmesini sağlamak, Başkanlık ile haberleşmeyi teminle görevli ve yetkilidir. Bu çerçevede çalışma gurubu sorumlusunun görevleri şunlardır: a) Grubu temsil etmek, grupça yapılacak inceleme ve denetim çalışmalarının zamanında ve düzenli bir şekilde yürütülmesini sağlamak. b) İşleri dengeli bir şekilde dağıtarak grubun çalışma programını hazırlamak, müfettişlere bildirmek ve bir örneğini Teftiş Kurulu Başkanlığına göndermek, Teftiş Kurulu Başkanlığınca sonradan gönderilen veya denetimler sırasında ortaya çıkan işleri müfettişlere dağıtmak. c) Çalışma grubundaki müfettişlerle iş birliği hâlinde denetimlerde izlenecek yöntemi belirlemek. ç) Müfettiş yardımcılarının yetiştirmelerine yardımcı olmak. d) Okul ve kurumlarda düzenlenen toplantılara gerektiğinde katılarak grup adına toplantıyı yönetmek. e) Grubun çalışmalarına ilişkin, gerektiğinde Başkanlığa yazılı rapor vermek (MEB, 2011; MEB, 2014b; MEB, 2016; MEB, 2017).

Öğretmen istihdamına gelince eğitim sistemimizde öğretmen ihtiyacı yıllar içerisinde farklı öğretmen yetiştirme programlarından karşılanmıştır. Bu süreç Cumhuriyet tarihimizde muallim mektepleri, ilkmektep muallimleri meslek kursları, orta muallim mektepleri, ilk öğretmen okulları,

köy muallim mektepleri, köy enstitüleri, eğitim enstitüleri, yüksek öğretmen okulları ve eğitim fakülteleri olarak devam etmiştir (Akyüz, 2001; Eraslan ve Çakıcı, 2011; MEB, 2015; Yıldırım ve Vural, 2014). Bazı dönemlerde ise öğretmen açığını kapatmak amacıyla nitelik aranmaksızın hızlandırılmış eğitim programları ile 40 günde öğretmenlik diploması verilenlerden, Mektupla Öğretim Merkezleri tarafından öğretmen olarak yetiştirilenlerden tutun da hizmet içi eğitim şeklinde pedagojik formasyon kursları, tezsiz yüksek lisans programları ve pedagojik formasyon eğitimi sertifika programları ile birçok kişi öğretmen olarak atanmıştır (Akyüz, 2001; Baskan, 2001; Eraslan ve Çakıcı, 2011; Günçer, 1998; Korkut, 2002; MEB, 2015; Sabancı ve Şahin, 2006; Tekişik, 2003; Yıldırım ve Vural, 2014; YÖK, 1998). Böylece öğretmen yetiştirme ve istihdam politikasında nicelik boyutu nitelik boyutunun önünde yer almıştır (Azar, 2011; Sabancı ve Şahin, 2006). Günümüzde ise iki temel kaynaktan öğretmen istihdamına devam edilmektedir. Birincisi eğitim fakülteleri, ikincisi ise pedagojik formasyon eğitimi sertifika programlarıdır (MEB, 2015; MEB TTKB, 2014; YÖK, 2017). Ancak süreç içerisinde farklı öğretmen yetiştirme programları, özellikle de eğitim fakültesi dışında yetişen kişilerin öğretmen olmasına imkan tanıyan pedagojik formasyon programları hem programların kendi etkililiği ve yeterliği hem de bu programlardan yetişen öğretmen adaylarının mesleğe ilişkin motivasyonları, tutumları ve yeterlikleri açısından tartışma konusu olmuştur (Altinkurt, Yılmaz ve Erol, 2014; Can, 2010; Çakır, Kan ve Sünbül, 2006; Eraslan ve Çakıcı, 2011; Günçer, 1998; Korkut, 2002; Oral, 2000; Tekişik, 2003; Yıldırım ve Vural, 2014). Bu doğrultuda pedagojik formasyon programlarına (Yılmaz ve Vural, 2014) ve pedagojik formasyon öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine ve eğitim sistemine ilişkin algı ve tutumlarını belirlemeye yönelik son yıllarda birçok araştırma yapılmıştır (Bağçeci, Yıldırım, Kara ve Keskinpalta, 2015; Özdemir ve Demircioğlu, 2016; Özkan, 2012). Ancak bu öğretmen adaylarının denetim sistemine ilişkin algılarını farklı bir teknik olarak metaforlar yoluyla belirleyen çok fazla araştırmaya rastlanmamıştır. İşte bu noktada çalışmada amaç öğretmen yetiştirmede iki kaynaktan birisi olan pedagojik formasyon sertifika programları ile yetiştirilen öğretmen adaylarının eğitim sisteminin paydaşlarından birisi olan maarif müfettişlerine bakış açısını metaforlar yoluyla tespit etmeye çalışmaktır.

Eğitim denetmenlerinin nasıl algılandığına ilişkin çeşitli çalışmalar bulunmaktadır. Bunlar arasında örneğin Aküzüm ve Özmen (2013) bu konudaki çalışmaları meta analize tabii tutarak yaptıkları çalışmada denetmenlerin rollerini yüksek düzeyde gerçekleştirdiklerine inandıklarını, buna karşılık öğretmenlerin, denetmenlerin bu rollerini gerçekleştirme düzeyini düşük bulduklarını, okul yöneticilerinin ise müfettişleri genellikle orta düzeyde yeterli buldukları görüşünde olduklarını belirlemiştir. Memduhoğlu ve Mazlum (2014) eğitim denetmenlerinin 10 yıl öncesine göre daha olumlu yönde algılandığını ancak bu değişimin henüz istenilen düzeyde olmadığını belirlemişlerdir. Yöneticiler ve öğretmenler mevcut durumda ağırlıklı olarak denetmenleri arkadaş, dost, virüs, sınıf öğretmeni, navigatör, karınca, ilk yardım personeli, rehber öğretmen, metaforları ile olumlu algılarla tanımlamışlardır. Buna karşılık koruyucu anne, evrakçı ve etkisi azaltılmış zehir şeklindeki olumsuz metaforların da kullanıldığı görülmüştür. Söz konusu olan denetmenlerin soruşturma rolleri olunca katılımcıların daha çok olumsuz algılar belirttikleri anlaşılmıştır. Bu bağlamda kapıkulu, piyon, ceylan, ayna, nötr küre, nankör kedi ve sendika ve siyasilerin memuru metaforları kullanılmıştır. Olumlu görüş belirten katılımcılar ise denetmenler için soruşturma rolü ile ilgili olarak, savcı, avukat, yargıç ve müdür şeklinde metaforlar kullanmışlardır.

Döş (2009) hiç denetmen tarafından denetlenmemiş stajyer öğretmenlerin denetmenleri zabıta, ateş, sigorta, olumsuz cümle, zincirin halkası, bilge, korkusuz asker, yetiştirici, koordinatör, teknik danışman, öğrenci danışmanı, rehber, dedektif, dört yanlış bir doğruyu götürür, gemi kaptanı, orkestra şefi, koç, pusula, ışık, baba, mum, direksiyon, test ışığı, sayı doğrusu, ayna, kabus, mayın, korku filmi karakteri, tuzak, duvar, öcü ve sert kaya şeklinde algıladıklarını belirlemiştir. Döş (2009) metaforların büyük çoğunluğunun olumlu içerikte bulmasından dolayı aday öğretmenlerinin genel olarak müfettişler hakkında olumlu algılarının olduğunu ileri sürmüştür. Dinç (2016) müdürlerin müfettişler için kaktüs, katalizör, gül, ağaçkakan, buzdolabı,

ufo, tazı, ahtapot, bukalemun, güneş, bilgisayar, bulut, göz ve kulak, arı, cetvel, ayna, salyangoz, davul, trafik polisi, kılıç, kek kalıpları, kayıvalide şeklinde metaforlar kullandıklarını, kadın okul müdürlerinin erkek okul müdürlerine göre maarif müfettişleri hakkında daha olumsuz bir algıya sahip olduklarını belirlemiştir. Başka bir araştırmada ilk ve ortaöğretim kurumu öğretmenlerinin teftiş kavramına ilişkin kullandıkları metaforlar 1) durum saptaması olarak aile, arıza tespiti, fotoğraf makinesi, kabus, kontrol kalemi, makine bakımı, oyun, sorgu, terazi tiyatrosu, 2) değerlendirici olarak ayna, vicdan, yasa, bozuk terazi, dikenli tel, hakim, hukuk, kantar, kanun, kontrol kalemi, korku filmi, mahkeme, sağlama işlemi, sınav, terazi, trafik işareti ve 3) geliştirici olarak bahçe, başarının anahtarı, bilge adam, kontrol kalemi, kraliçe arı, orkestra şefi, otokontrol, otorite, özeleştirici, rehber, restorasyon, sigorta, sopa, temizlikçi teftiş olmak üzere üç farklı kavramsal kategori altında toplanmıştır. Çalışma sonucunda ilk ve ortaöğretim kurumu öğretmenlerinin geliştirdikleri metaforlar ile teftişi en çok durum saptaması olarak algıladıkları tespit edilmiştir. Ancak hem ilköğretim hem de ortaöğretim öğretmenlerinin teftişin kontrol özelliğine vurgu yapan metaforları daha sık kullandıkları tespit edilmiştir (Tekin ve Yılmaz, 2012). Töremen ve Döş (2009) tarafından müfettişlerin öğretmenler tarafından nasıl algılandığına ilişkin yüz yirmi üç metafor üretilmiş, üretilen metaforların ağırlıklı olarak olumsuz benzetmelerden oluştuğu görülmüştür. Bu benzetmelerden yetmiş altısı olumsuz (adaletsiz patron akraba, aslan, at gözlüğü takmış biri, azrail, bal yapmayan arı, biber salçası, bilgisayar virüsü, bomboş küp, boyacı ustası, bozuk saat, bukalemun), yirmisi hem olumlu hem olumsuz (asla, ay, ayna, badem, eğitimci, günebakan, güneş), sekizi ise müfettişlere gerek olmadığı (çarpmadaki bir sayısı, kadro dışı futbolcu, modası geçmiş giysi, sigara ve sivilce) şeklindeki benzetmelerdir. Sadece on iki metafor olumlu düzeyde anlam yüklenen benzetmelerden (ay, baba-anne, bir bütünün parçası, bir sistem bütünü, dost, Güzin Abla, mum) oluşmuştur. Tok (2015) müfettişler hakkında olumsuz algıların ağırlık kazandığını belirlemiştir. Buna göre, sırasıyla aday öğretmenlerin, öğretmenlerin, okul yöneticilerinin ve öğretmen adaylarının olumsuz görüşlere sahip olduğu anlaşılmıştır. Maarif müfettişlerinin kendileri hakkında ürettikleri metaforlara bakıldığında, diğerlerinin aksine çoğunluğunun olumlu metaforlar ürettikleri görülmektedir. Öğretmen adaylarının (sınıf öğretmenliği son sınıf öğrencileri) kullandıkları metaforlar ağırlık sırasına göre yargıç, kabus, öğretmen, rehber, Danıştay, diktatör, sorgulayan, Yargıtay, zabıta, Anayasa Mahkemesi, danışma kurulu, doktor, anne, eksik arayan, trafik polisi, otorite, milletvekilidir. Aday öğretmenlerin (en az bir kez müfettişle karşılaşmış olan) kullandıkları metaforlar ağırlık sırasına göre rehber, buzdolabı bukalemun, klima, bilgisayar, korkuluk, mikser, kaynana, robot, korkuluk, korku kaktüs, arı, ayna, kamera, çocuk, insan, öcü ve trafik polisidir.

Öğrencilerin görüşlerine başvuru bir araştırmada ise müfettişler, ciddiyet, bilgi ve aydınlanma kaynağı, çalışkanlık, düzen, endişe, gözlem, gözlemci, güç, heyecan, iyilik kaynağı, korku, mutluluk kaynağı, olumsuzluk, oyunculuk, pandomin, rahatlama, sevgi pınarı, yarış, yol gösterici ve yönlendirici şeklinde metaforlarla ifade edilmiştir. Üretilen metaforların güç ve korku temasında yoğunlaştığı anlaşılmıştır. Bu metaforlar bilgi ve aydınlanma kaynağı, ciddiyet, çalışkanlık, gözlemci güç, korku, sevgi pınarı temaları altında toplanmıştır (Kocabaş ve Özdemir, 2010).

Eğitim, okul, sınıf, müdür, öğretmen, öğrenci, veli ve müfettiş gibi tekil görünen kavramlar aslında bir bütünün, eğitim sisteminin parçalarıdır. Tekil kavramlara ilişkin düşünce ve tecrübelerin toplamı bizlere bütün hakkında fikir verebilmektedir. Dolayısıyla maarif müfettişleri ile ilgili metafor ve bu metaforların bütünde birbiri ile olan iç tutarlılıkları öğretmen adaylarının eğitim denetimi sistemimize ilişkin algıları hakkında bir fikir verme potansiyeli taşımaktadır. Çalışmada amaç öğretmen yetiştirmede iki kaynaktan birisi olan pedagojik formasyon sertifika programları ile yetiştirilen öğretmen adaylarının müfettişlere ilişkin toplumsal aktarımların ve öğrencilik yıllarında okul ve öğretmen denetimine ilişkin tanıklıklarının etkisi altında bir zihin dünyasına sahip oldukları varsayımıyla eğitim sisteminin paydaşlarından birisi olan maarif müfettişlerine bakış açısını metaforlar yoluyla tespit etmeye çalışmaktır. Bu bakımdan maarif müfettişlerine ilişkin mevzuat ile tanımlanmış görev, yetki ve sorumluluklarının yerine getirilmesi

sürecinde öngörülen ve algılanan gerçeklik, üyesi olma hedefinde oldukları yapının sosyal gerçekliğinin inşası açısından da önem taşımaktadır. Bu noktadan hareketle çalışmada pedagojik formasyon sertifika programı öğrencilerinin maarif müfettişlerine ilişkin duygu ve düşünce dünyalarında oluşturdukları anlamları sorgulayarak eğitim denetimi sistemine ilişkin bakış açılarının çözümlenmesi hedeflenmiştir. Pedagojik formasyon sertifika programı öğretmen adaylarının algılarının belirlenmesi ile denetim sisteminin gelecekte yeniden şekillendirilebilmesi, farklı kaynaklardan yeni dinamikler, farklı bakış açıları ve yaratıcı uygulamalar ortaya çıkarılabilmesine fırsat sunacak; daha kapsamlı ve derin çalışmalar sayesinde teori ve uygulama arasında daha gerçekçi bir ilişki vurgusu yapılabilecektir.

YÖNTEM

Araştırma Modeli:

Pedagojik formasyon öğrencilerinin maarif müfettişlerine ilişkin algılarını derinlemesine belirlemeyi amaçlayan bu çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden olgu bilim çalışması deseni kullanmıştır. Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel (2010), insan algılarının araştırılmasında nitel araştırma yöntemlerinin daha uygun olabileceğini belirtmektedirler. Olgu bilim çalışmaları ise bireylerin deneyimlerinden hareketle bir olay karşısındaki algılarını ve tepkilerini derinlemesine belirlemeye çalışır (Fraenkel, Wallen ve Hyun, 2011). Başka bir deyişle olgu bilim deseni ile farkında olduğumuz ancak derinlemesine ve ayrıntılı bir anlayışa sahip olmadığımız olgulara odaklanılmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Bu çalışmada da öğretmen adaylarının müfettişlere ilişkin toplumsal aktarımların etkisi altında edindikleri deneyimler, doğrudan denetlenen öğretmenlerin anlatıları ile zihin dünyalarında müfettişlere ilişkin oluşturdukları algılar ve öğrencilik yıllarında okul ve öğretmen denetimine ilişkin tanıklık ve gözlemleri ile ilgili olarak algı ve tepkilerinin derinlemesine belirlenmesi hedeflenmiştir.

Çalışmada veri toplama aracı olarak metaforlardan yararlanıldığı için metaforlara ilişkin bilişsel teori temele alınarak gerçekleştirilmiştir. Bilişsel yaklaşım metaforlara olan ilgiliyi artırmış olup, tıp, edebiyat, eğitim, psikanaliz ve işletme gibi birçok bilim dalında nitel araştırma kapsamında veri toplama yöntemi olarak kullanılmaktadır. Bilişsel anlayışa göre metaforların önemli görevlerinden birisi soyut kavramların anlatılmasını ve anlaşılmasını sağlamaktır (Tepebaşılı, 2013). Metaforlar bir tecrübeyi başka bir tecrübeye göre anlamamızı ve anlamlandırmamızı sağlayan araçlar olup (Lakoff ve Johnson, 2015) bilişsel yaklaşımlarımızı yansıtır (Tepebaşılı, 2013). Aslında metaforlar, insan deneyimini çerçevelememize yardım ederek bize dünyamızı eşsiz şekilde betimlememizi sağlar. Metaforların özünde bir şeyi daha somut, daha bilindik alışıldık ve gözle görünür başka bir şey ile anlama, kavrama ve hissetme yer almaktadır (Lakoff ve Johnson, 2015; Zhao ve Huang, 2008). Metaforları araştırmada kullanmanın çekici taraflarından birisi bir metodolojik yöntem olarak metaforların bilgi ve yaşam deneyimlerini birbirleri ile ilgili ve anlamlı hale getirme ve ilişkilendirebilme kapasitesinde saklıdır (Black, 2013). Metaforların eğitim araştırmalarında kullanılmalarının yaygın nedenlerinden birisi bir kavramı hedef kitleyle etkili iletişim kurabilecek şekilde resimlemek ve açıklamaktır (Midgley ve Trimmer, 2013). Dolayısıyla, metaforlar bireyin farkında olmadığı duygu ve düşüncelerinin de ortaya çıkarılması açısından önem taşımaktadır.

Çalışma Grubu:

Çalışma grubu 2015-2016/2016-2017 güz ve bahar dönemlerinde Akdeniz Üniversitesi Eğitim Fakültesinde pedagojik formasyon programına katılan kursiyerlerin arasından amaçlı örnekleme yöntemlerinden kolay ulaşılabilir durum örnekleme ile belirlenmiştir (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Pedagojik formasyon kursiyerinden gelen 401 yapılandırılmış soru formu değerlendirilmeye alınmıştır. Çalışma grubunun demografik verileri Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1:*Katılımcıların demografik özellikleri*

Pedagojik formasyon eğitimi sertifika programı öğrencileri (N=401)				
		N	%	Brans/Bölüm
Cinsiyet	Kadın	294	%73,3	Adalet (19), Aile ve Tüketim Bilimleri (2), BESYO (10), Bilgisayar Mh.-Bilişim Tek. (5), Biyoloji (10), Çevre Sağlığı (1), Edebiyat (13), Elektrik-Elektronik Tek. (1), Felsefe (17), Fizik (4), Fotoğraf (3), Fransızca (1), Gazetecilik (4), Geleneksel El San. (2), Gıda Mh.-Tek. (11), Görsel San.(2), Grafik (7), Halkla İlişkiler ve Tan. (23), Heykel (2), İktisat (1), İlahiyat (33), İletişim (4), İşletme (12), Kamu Yön. (3), Kimya (18), KKÖ (1), Laboratuvar Hiz. (1), Maliye (1), Matematik (8), Mimarlık-Yapı Dek. (1), Muhasebe ve Finansman (22), Mühendislik (2), Müzik (7), Pazarlama (5), Peyzaj Mimarlığı (2), Psikoloji (11), Radyo Sinema TV (5), Resim (13), Sanat Tar. (2), Seramik (2), Sosyoloji (40), Tarım Tek. (2), Tarih (14), Tekstil Tek. (1), Turizm (25), Ulaştırma Hiz. (1), Yabancı Dil (12), Yenilenebilir Enerji Tek. (1), Ziraat Müh. (14)
	Erkek	107	%26,7	
Yaş	20-25yaş	203	%50,6	
	26-30 yaş	111	%27,7	
	31-35 yaş	41	%10,2	
	36-40 yaş	32	%8,0	
	41-45 yaş	9	%2,2	
	46-49 yaş	5	%1,2	

Çalışmaya gönüllü olarak 401 pedagojik formasyon kursiyeri katılmıştır. Katılımcıların %73,3 (294)'ü kadın, %26,7 (107)'si ise erkektir. En genç katılımcı 21 yaşında, en yaşlısı ise 49 yaşındadır. Yaş ortalamaları ise 27,3 yıldır.

Veri Toplama Aracı ve Veri Toplama Süreci:

Veri toplama yöntemi olarak mecaz kullanımından yararlanılmıştır. Bu amaçla çalışma grubunun maarif müfettişlerine ilişkin geliştirdikleri metaforları belirlemek üzere oluşturulmuş yapılandırılmış bir soru formu kullanılmıştır. Katılımcılardan maarif müfettişlerini neye benzettiklerini nedenleri ile birlikte soru formuna yazmaları istenmiştir. Soru maddelerinde "Maarif müfettişleri gibidir. Çünkü" kalıbı kullanılmıştır.

Her bir katılımcının kendi başına soruyu yanıtlaması istenmiş ve birbirlerini etkilemeleri önlenmiştir. Katılımcılar, salonda kendilerine verilen formları doldururken, araştırmacılar katılımcıların arasında gezerek katılımcıların sordukları sorulara ilişkin açıklamalar yapmış ve araştırmacılarla katılımcıların karşılıklı etkileşimleri sağlanarak katılımcıların derinlemesine bilgi vermeleri için gerekli ortam ve kolaylık sunulmuştur. Araştırmaya katılımda gönüllülük, bilinçli onay, gizlilik, özel hayata saygı ve zarar vermeme, aldatmama, yanıltmama, verilere sadık kalma ve yalnızca bilimsel amaçlarla kullanma gibi etik ilkeler esas alınmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2013).

Verilerin Analizi:

Verilerin analizinde NVİVO nitel araştırma programından yararlanılmıştır. Analiz sürecinde tümevarımcı içerik analizi tekniği kullanılmıştır. Tümevarımcı analizin amacı kodlama yoluyla verilerin altında yatan kavramları ve bu kavramlar arasındaki ilişkileri ortaya çıkarmaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Bu kapsamda öncelikle veriler kodlanmış ve kodlar arasındaki ilişkilerden yola çıkarak temalar oluşturulmuştur. Sonra katılımcıların kullanmış olduğu mecazlar metaforik açıdan analiz edilmiştir. Metaforik analiz sürecinde metaforlaştırma metodolojisinin mantıksal temelinden yola çıkarak her kaynağın çağrıştırdığı anlamları içeren imge tarlaları oluşturulmuştur (Tepebaşı, 2013). İmge tarlaları oluşturulurken katılımcıların anlam ve düşünce bütünlüğünü en iyi yansıtabilecek imgelerin kullanılmasına özen gösterilmiştir. Çalışmada katılımcıların görüşlerini çarpıcı biçimde yansıtmak amacıyla da doğrudan alıntılara yer verilmiştir.

Kaynak kodların çağrıştırdığı imgeler oluşturulurken araştırmacıların bilgi ve tecrübeleri ile Türk Dil Kurumu Güncel Türkçe Sözlüğü (www.tdk.gov.tr) kullanılmıştır. Ayrıca verilerin analiz sürecinde katılımcıların kişisel kimliklerini gizlemek amacıyla katılımcılar için A12, F02 gibi kodlar kullanılmıştır.

Geçerlik ve Güvenirlik Çalışmaları:

Nitel verilerin analizi aşamasında iki araştırmacı tarafından araştırmanın kavramsal çerçevesinden ve araştırma sorularından yola çıkarak verilerin çözümlenmesinde uyum ve birlikteliği sağlamak üzere oluşturulmuş ölçütlerin ve tematik çerçevenin yer aldığı bir yol haritası oluşturulmuştur. Analizde birliktelik ve uyum sağlama açısından tüm veriler belirlenen yol haritasına göre NVİVO nitel araştırma programı kullanılarak birlikte analiz edilmiştir. Analiz aşamasında gerçekleştirilen bu süreç nitel verilerin hem geçerliği hem de güvenirliliği açısından önem taşımaktadır.

Araştırmacıların birlikte yaptığı çözümlenmeler, kodlama ve temalandırma süreci üzerinde tartışarak fikir birliğine varılmasını ve böylece ortaya çıkan nihai kodların ve temaların araştırmacıların ortak fikrini yansıtarak görüşlerin uyumlu olmasını sağlamış ve araştırmanın güvenirliliğini artırmıştır. Daha sonra araştırma bulguları pedagojik formasyon programı öğrencilerinin bulunduğu iki sınıfta paylaşılmış ve elde edilen bulguların kendi görüşlerini doğru şekilde yansıtıp yansıtmadığını okuyarak teyit etmeleri istenmiştir. Elde edilen bulgulara ilişkin katılımcıların görüşleri ile araştırma sonuçlarının örtüştüğü görülmüştür. Bu durum iç geçerliği arttırıcı bir unsur olarak kabul edilmektedir. Farklı demografik özelliklere sahip pedagojik formasyon kursiyerlerinin görüşlerine yer verilmesi ve bu görüşlerin birbiriyle tutarlı olması araştırmanın dış geçerliğini artırmaktadır. Ayrıca, araştırma sürecinin açık bir şekilde ortaya konması, ham verilerin arşivlenmesi ve gerekli görüldüğü takdirde denetime açık olması çalışmanın güvenirlik düzeyini artırmaktadır (Creswell, 2012; Yıldırım ve Şimşek, 2013).

BULGULAR

Bu bölümde pedagojik formasyon öğrencilerinin maarif müfettişlerine ilişkin algılarına yer verilmiştir. Bu çerçevede ilk olarak pedagojik formasyon öğrencilerinin maarif müfettişlerine ilişkin olumlu görüşlerine, ikinci olarak da olumsuz görüşlerine yer verilmiştir.

Maarif Müfettişlerine İlişkin Olumlu Görüşler:

Tablo 2'ye göre değerlendirici sürdürümcü rehberlik yönleri maarif müfettişlerinin en çok dile getirilen olumlu özellikleri olmuştur. Bu düşünceyi paylaşan pedagojik formasyon öğrencileri çoğunlukla maarif müfettişleri için denetmen, dedektif, anne, hâkim-yargıç, eleştirmen, hakem, jüri, mahkeme gibi mecazları kullanmışlardır. Katılımcıların kullandığı mecaz kaynaklarından ve bu kaynakların çağrıştırdığı imgelerden hareketle maarif müfettişlerinin kontrol, düzeltme, karar, düzen sağlayıcı, ayrıntıları görme, alan uzmanı, yargılama gibi özellikleri ön plana çıkarılmaktadır. Konuyla ilgili olarak düşüncelerini A4 "Müfettiş denetmen gibidir. Çünkü yapılan işlerin doğruluğunu, yanlışlığını, eksikliğini belirler.", İ22 "Müfettiş dedektif gibidir. Çünkü denetler, gözlemler, soruşturur.", L6 "Müfettiş hâkim gibidir. Çünkü anayasa kuralları gibi milli eğitim kurallarını uygulamakla yükümlüdür." ve H41 ise "Müfettiş hakem gibidir. Çünkü kurallara göre oynanmasını sağlar." sözleriyle müfettişlerin değerlendirici ancak sürdürümcü rollerine vurgu yapmaktadırlar.

Maarif müfettişleri ikinci olarak en fazla yapıcı otorite figürü görülmektedir. Öğretmen adayları maarif müfettişlerini dede, baba, genel müdür, devlet, komutan-önder, disiplin, aile büyükleri gibi metaforlarla özdeşleştirmişlerdir. Bu kaynaklardan üretilen imgelerin genel olarak tecrübe, birikim, şefkat, saygı, güven, bağlılık, rol model, yardım ve statü gibi özellikleri çağrıştırdığı söylenebilir. B24 "Müfettiş dede gibidir. Çünkü anne-baba gibi öğretmenler, müdürleri değerlendirerek olumlu-olumsuz yanları söyler." sözleriyle; G1 "Müfettiş baba gibidir. Çünkü eksiklerini söyler insana, biraz sert, biraz sevgiyle ama hep iyi niyetle söyler." şeklinde; B50 ise "Müfettiş devlet gibidir. Çünkü her şeyi denetler ve düzeni için çaba gösterir." diyerek düşüncelerini belirtmişlerdir.

Katılımcılar tarafından en fazla benzetme yapılan üçüncü tema maarif müfettişlerinin gözlemcilik rollerine ilişkindir. Bu temaya ilişkin öğretmen adayları maarif müfettişlerini en fazla

misafir, kontrol kalemi, kayıt cihazı, gözetmen, kontrol merkezi ve ayna gibi metafor kaynakları ile ifade etmişlerdir. Bu kaynaklar yabancı, soğukluk, samimiyet, arkadaşlık, dostluk, ikram, memnun etme, hoşça vakit geçirme, ölçme, kayıt alma, kontrol, izleme, gizlilik ve detaylı inceleme gibi imgeleri çağrıştırmaktadır. A43 konuyla ilgili olarak şunları söylemektedir: "Müfettiş misafir gibidir. Çünkü çok meraklı ve her şeyi görmek ister etrafta merakla süzer." İ11 "Müfettiş kamera gibidir. Çünkü sınıfı, öğretmenleri ve öğrenciyi izler, gözler sonuca varır." İ8 ise "Müfettiş mikroskop gibidir. Çünkü her detayı görmelidir." sözleriyle maarif müfettişlerinin gözlemcilik ve kontrol edicilik özelliklerine vurgu yapmaktadır.

Tablo 2:

Maarif müfettişi kavramına ilişkin olumlu görüşler

Temalar	Kodlar (Kaynaklar)*	İmge Tarlası	n
Değerlendirici Sürdürücü Rehber	Denetmen (39), Dedektif (7), Anne (6), Hâkim -Yargıç (6), Eleştirmen (3), Hakem (3), Baraj (1), Koordinatör (1), Ambulans (1), Jüri (1), RTÜK (1), Adalet (1), Mahkeme (1), Master Şef (1), Anayasa Başkanı (1)	Kontrol, Düzeltme, Gözlem, Karar, Analitik Düşünme, Ayrıntıları Görme, Sorgulama, Adalet, Objektiflik, Düzen Sağlayıcı, Koruyucu, Mevcut Durumu Kavrama, Yorumlama, Zayıf Ve Güçlü Yönleri Vurgulama, Yol Gösterme, Alan Uzmanı, Yargılama, Karar Verme, Hızlı Algılama, Enerjik, Kararlı, Yönlendirici, İşbölümü, İşbirliği, Ast-Üst İlişkileri, Görev, Sorumluluk, Can Kurtarıcı, Acil Yardım, Acil Müdahale, Kriz Yönetimi, Sorun, Görüş Birliği, Uyum, Tartışma, İddia, Savunma, Gerçek Arayışı, Kanıt, Tanık	73
Yapıcı Otorite Figürü	Dede (9), Baba (8), Genel Müdür (7), Devlet (6), Komutan-Önder (6), Disiplin (3), Aile Büyükleri (2), Kulüp Başkanı (2), Asker (2), Başbakan (1), Kaptan (1), Aslan (1), Üst Otorite (1), İç İşleri Bakanlığı (1), Kraliçe Arı (1)	Tecrübe, Birikim, Aktarım, Şefkat, Saygı, Güven, Bağlılık, Sevgi, Rol Model, Korku, Kaygı, İtaat, Eleştiri, Disiplin, Sahip Çıkma, Koruma, Kural Koyma, Cezalandırma, Düzenleyicilik, Adalet Sağlama, İşveren, Güdüleme, Hedef Gösterme, Yardım, Statü, Hiyerarşi, Yetki, Sorumluluk, Güçlülük Algısı, Karar Verme, Demokratik Tutum Ve Davranış, Koordinasyon, Teknik Bilgi, Amir, Sembol, Üretkenlik, Çalışkanlık	51
Gözlemci	Misafir (9), Kontrol Kalemi (6), Kayıt Cihazı (4), Gözetmen-Gözlemci (3), Kontrol Merkezi (3), Kontrol Makinesi - Kontrol Mekanizması (3), Ayna (2), Dürbün (1), Mikroskop (1), Kartal (1), Simülasyon (1), Cetvel (1), Tarayıcı (1), Takipçi (1), Fotoğrafçı (1), S&P (Standard & Pours) (1)	Yabancı, Soğukluk, Samimiyet, Arkadaşlık-Dostluk, İkram, Hoşça Vakit Geçirme, Memnun Etme, Ölçme, Şeffaflık, Kaçak Kontrolü, Arşivleme, Kayıt Alma, Var Olan Durum Tespiti, Dışarıdan Yabancı Kimse, Yansıtma, Var Olan Durumu Aktarma, Odaklanma, Detaylı İnceleme, Daha İyi Ve Detaylı Görme Aracı, Keskinlik, İyi Seçicilik, Net Ve Keskin Görüş, Acımasız, Yırtıcı, Tehlikeli, Göklerin Hâkimi, Hızlı, Atak, Saldırgan, Deneme-Yanıma, Yapararak Yaşayarak Öğrenme, Beceri Geliştirme, Durumun Aynısını Kurgulama, Doğruluk, Fotoğraf Çekme, Durumu Aynı Şekilde Kaydetme, İzleme, Gizlilik, Derecelendirme, Araştırma, Liderlik	39
Düzeltilme Sağlayıcı	Bahçıvan-Çiftçi (6), Ziraatçı - Ziraat Odası (5), Anti virüs Programı (4), İlaç (3), Pusula - Yol Gösterici (2), Doktor (2), Sağlıkçı (2), Silgi (1), Doğru (1), Aşçı (1), Güncelleme (1), Savaşçı (1), Kumanda (1), Usta Başı (1)	Bakım, Yetiştirme, Uzmanlık, Çalışkanlık, İlgi, Budama, Kesme, Dikme, Ekme, Sulama, Tedavi Etme-İyileştirme, Koruma, Zararlıyı Yok Etme, Yön Gösterme, Yol Gösterme, Silme, Temizleme, Teşhis, Tedavi, İyileştirme, Reçete, Analiz, Semptom, Önleme, Koruyucu Hekimlik, Yenileme, Hataları Ortadan Kaldırma, Yola Sokma, Mücadele, Güçlü İrade, Detaylı İnceleme, Zararlıları Silme, Koruma, Açık Kapatma, Bilgi, Deneyim, Teknik Bilgi Ve Beceri	31
Dönüştürücü Rehber	Yapımcı-Yönetmen (4), Gurme (2), Arı (2), Mahmut Hoca (2), Kimyager (1), Meteorolog (1), Araştırmacı (1), Değirmenci (1), Uzman (1), Tecrübe (1), Akıllı Telefon (1), Teknik Servis -Usta (1)	Yaratıcılık, Vizyon, Düzeltme, Geliştirme, Temizleyici, Kalite Kontrol, Lezzet Kontrolü, Eleştirme, Değerlendirme, Çalışkanlık, Üretim, Faydacılık, Değerli Faydalı ve Lezzetli Ürün Sunma, Keşif, Yenilikçilik, İlerleme, Katma Değer Sunma, Ar-Ge, Bilimsel Analiz, Tahmin Etme, Öngörme, Uyarma, Önleme Alma, Faydalı Ve Anamlı Dönüştürme, Verimlilik, Etkililik, Ergonomik, Çok Yönlü Fayda, Kolaylaştırıcı, Asistan, Rehber, En Yakında Olma, Yanından Ayırmama, Lezzet Katma, Yaratıcılık, Sanat	18
Bilgi Kaynağı	Kitap (3), Ağaç Kökü (2), Gübre (1), Güneş (1), Ansiklopedi (1), Gazete (1), Damar (1)	Bilgi Kaynağı, Yol Gösterici, Beceri Kazandırıcı, Zevk Verici, Mutlu Edici, Kapsayıcılık, Ayakta Tutma, Beslenme, Büyüme, Güçlendirme, Işık, Enerji, Kaynağı, Besin, Bilgi, Bilgi Deryası, Başvuru Kaynağı, Bilgelik, Güncel Bilgi, Haber, Haber Verici, Taşiyici, Besleyici, İletişim.	10

* Parantez içindeki sayılar kodların frekansını göstermektedir.

Tablo 2’de verilen bulgulara göre maarif müfettişlerinin düzeltme sağlayıcı rollerinin de vurgulandığı görölmektedir. Bu kapsamda en çok bahçıvan, ziraat odası, anti virüs programı, ilaç, pusula, doktor, Sağlık Bakanlığı ve silgi gibi benzetmeler yapılmıştır. Yapılan benzetmelerin bakım, yetiştirme, uzmanlık, şekillendirme, koruma, yol gösterme, teşhis, tedavi, iyileştirme, önleme, teknik bilgi ve beceri gibi anlamları çağrıştırdığı görölmektedir. İmgeler bütünsel açıdan değerlendirildiğinde maarif müfettişlerinin kontrol odaklı düzeltici yönlerine vurgu yapıldığı görölmektedir. Ancak bu temada müfettişlerin her ne kadar iyileştirici özelliklerine vurgu yapılırsa da geliştirme yönlerine yapılan vurgunun zayıf kaldığı görölmektedir. Zira bahsedilen iyileştirme normalden sapmaların düzeltilmesi anlamını taşımaktadır. Kısaca verilen kavramların normal duruma başka bir değişle denge durumuna geri dönüşü ifade ettiği söylenebilir. Hâlbuki geliştirme odaklı iyileştirme faaliyetlerinin mevcut durumdan hareketle oluşturulan örgütsel amaçlar doğrultusunda hedeflere ulaşılması yönünde güçlü bir dinamizmi içerdıği düşünölebilir. Konuyla ilgili olarak D16 *“Müfettiş bahçıvan gibidir. Çünkü bakım ve denetim yapar.”* şeklinde düşünlerini ifade etmektedir. I27 *“Müfettiş bahçenin sahibi gibidir. Çünkü her bahçeyi kontrol edip eksikleri görür ve düzenlemeyi amaçlar.”* sözleriyle, G33 ise *“Müfettiş anti virüs programı gibidir. Çünkü yazılımları temizleyip düzeltmesi gibi müfettiş de okulu denetler ve düzenler.”* şeklinde düşünçelerini ifade etmektedir.

Katılımcıların bazıları tarafından maarif müfettişleri geliştiricilik ve dönüştürücölük merkezli rehberlik ve danışmanlık özellikleriyle ön plana çıkarılmaktadır. Ancak bu durumun müfettişlere atfedilen kontrol ve düzeltme merkezli sürdürömcü özelliklerin gerisinde kaldığı görölmektedir. Bu düşünçeye sahip katılımcılar maarif müfettişleri için yapımıcı, yönetmen, gurme, arı, araştırmacı, Mahmut Hoca, kimyager ve uzman gibi metaforları kullanmışlardır. Bu metaforlara atfedilen imgeler ise yaratıcılık, vizyon, düzeltme, geliştirme, eleştirme, değerlendirme, fayda, lezzet, keşif, yenilik, tahmin, verimlilik, destek gibi anlamları çağrıştırmaktadır. Konuyla ilgili olarak A24 *“Müfettiş bilim (meteoroloji) gibidir. Çünkü tüm doğa olaylarını bilip, kime ne kadar nasıl verilmesini bilip bunu ölçen ve değerlendiren, buna göre de yönlendirmede yönetim olayını ele alan kişidir.”* şeklinde, F7 ise *“Müfettiş yönetmen gibidir. Çünkü o söyler, kurgular, siz oynarsınız. Rolümüzü daha iyi oynamamızı sağlar.”* düşünçesini ifade etmektedir.

Maarif müfettişlerine atfedilen bir başka özellik onların bilgi kaynağı olarak göröldüklerini ortaya çıkarmaktadır. Katılımcılar müfettişleri bilgi kaynağı ile ilişkilendirirken kitap, ağaç, gübre, güneş, ansiklopedi, gazete ve damar mecaz kaynaklarını kullanmışlardır. Bu mecaz kaynaklarına ilişkin imgesel anlamlar ise müfettişlerin yol gösterici, beceri kazandırıcı, zevk verici, mutlu edici, kapsayıcı, büyütücü, güçlendirici, engin ve güncel birer bilgi kaynakları olduklarını çağrıştırmaktadır. I6 bu konudaki düşünçesini *“Müfettiş kitap gibidir. Çünkü öğretmeni yönlendirir ve eksiklerini gidermesini söyler.”* sözleriyle, B16 ise *“Müfettiş ansiklopedi gibidir. Çünkü müfettiş olmak için çok çaba harcamıştır. Her şeyi bilir.”* şeklinde anlatmaktadır.

Maarif Müfettişlerine İlişkin Olumsuz Görüşler:

Maarif müfettişlerine ilişkin Tablo 3’te sunulan olumsuz görüşler incelendiğinde müfettişlerin en fazla korkutucu kişiler olduklarına vurgu yapılmıştır. Bu amaçla katılımcılar müfettişler için kâbus, canavar, hayalet, öcü, korkutan kişi gibi metaforları kullanmışlardır. Metaforlara ilişkin imgeler incelendiğinde genellikle şiddet, kaygı, korku, güvensizlik, ruhsal çöküntü gibi olumsuz duygu durumlarının çağrıştırdığı görölmektedir. Konuyla ilgili olarak C17 *“Müfettiş telaş gibidir. Çünkü okul ve öğretmenler o gelince panikler ve bunu öğrencilerine çok güzel bir şekilde yansıtırlar.”* sözleriyle müfettişlerin denetlenenlerde kaygı, telaş, güvensizlik ve iletişim korkusu gibi öğretmende olumsuz duygulara neden olabilecek durumları ortaya çıkardığını vurgulamaktadır. Benzer şekilde düşünçesini H44 *“Müfettiş korku filmi gibidir. Çünkü gerilim, korku, heyecan yaşatır.”* şeklinde ifade etmektedir. L26 *“Müfettiş kâbus gibidir. Çünkü öğretmenlerin korkulu rüyasıdır.”*; F21 *“Müfettiş canavar gibidir. Çünkü öğrenciden öğretmene ve müdür yardımcısına gereksiz bir korku salar.”* ve B34 ise *“Müfettiş öcü gibidir. Çünkü herkes*

korkar, tedirgin olur, hatta rüyalarda bile korkulu olarak görünür.” diyerek görüşlerini belirtmişlerdir.

Tablo 3:
Maarif müfettişi kavramına ilişkin olumsuz görüşler

Temalar	Kodlar (Kaynaklar)*	İmge Tarlası	n
Korku Yayıcı	Kâbus-Korku (18), Gulyabani -Godomana-Canavar (6), Hayalet (3), Öcü (3), Korkutan Aile Üyesi - Korkutan Kişi (2), Ajan (1), Avcı (1), Ensendeki İnsan (1), Etrafımızdaki Herkes (1), Gök Gürültüsü (1), Kurt (1), Soba (1), File (1), Sınav Tehdidi (1), Müdürün Babası (1), Çikolata (1)	Psikolojik Şiddet, Depresyon, Sakınmak, Kaçınmak, Zarar Vermek, Şiddet, Korku, İsteksizlik Yaratıcı, Belirsizlik, Kötülük Beklentisi, Güvensiz Hissetme, Nefret Duygusu, Avlanma Hissi, Açık Arayıcı Takip, Rahatsızlık Verici, Paranoya, Ruhsal Çöküntü, Irkilme, İstemsiz Refleksler, Kaybetme Korkusu, Başaramama Hissi, İletişim Korkusu, Fikir Saklama, Yalana Başvurma, Can Yakıcı, Takiyye yapmaya Zorlama	43
Yıkıcı-Kontrol Edici	Polis (19), Kontrol Memuru (5), Zabıta (5), Komşu (2), Denetim Şirketi (1), Kafes Sahibi (1), Subay (1), Takip (1), Denetim Aracı (1), Çoban Köpeği (1), Kovan Sahibi - Arıcı (1), Belediye (1), Vektör (1), Kırmızı Kalem (1), Üretim Memuru (1)	Korku, Kaygı, Şüphesiz, Merak, Ceza, Kontrol, Düzenleme, Eksik-Hata Arayıcı, İzleme, Gözlem, Açık Arayıcı, Özgürlük Kısıtlayıcı, Esaret, Sınırlayıcı, Otorite, Emir, Gütmek, Korkutmak, Korumak, Güvenlikçi, Riskleri Azaltma, Cesaret Kırıcı, Faydacı, Çıkarıcı, Arıza Tespiti, Aksaklıkların Belirlenmesi, Çizmek, Dikkat Çekmek, Vurgulamak, Hataları Öne Çıkarma,	42
Faydasız - Etkisiz	Göstermelik (15), Patron (5), Gereksiz Dayatma - Lüzumsuz- Gereksiz (3), Sigara İzmariti (1), Başarısız Deney (1), Vasıfsız (1), Pembe Hayal (1), Salako (1), Ispanak (1), Gereksiz Tuş (1), TV Yorumcusu (1), Yürüyen Ego (1), Çok Bildiğini Sanan (1), Teferruat (1), Kalem ve Silgi (1), Bekçi (1), Çocuk (1)	Yararsızlık, Katkısızlık, Zaman Kaybı, İşe Yaramazlık, Gereksizlik, İhtiyaç Dışı, Enerji Kaybettirici, Olsa Da Olmasa Da Olur, Zorlama, Bilgisizlik, Hayalcilik, Gerçek Dışılık, İlgisizlik, Beklenti Karşılama, Doyurucu Olamama, Alan Uzmanlığında Yetersizlik, Boşa Çıkma, Amaca Uymayan Yorumlar, Aşırı Özgüven, Şişkin Ego, Kişisel Tatmin, Çok Bilmiş, Tek Yönlü İletişim, Öğretici Tavrı, Aşağılayıcı Tavrı, Süreksiz, Sonuçsuz Girişimler, Yap-Boz, Tutarsızlık, Yetkin Olmama	37
İstenmeyen Kişi	Kaynana (5), Akraha (2), Ateş (2), İğne (2), Çakal Sürüsü (1), Karga (1), Sinek (1), Davetsiz Misafir (1), İstenmeyen Ot (1), Pazartesi (1), Acı Biber (1), Görümce (1), Rüşvetçi (1), Kar (1), Kralcı (1), Sınav (1), Tuz (1), Futbol Federasyonu (1), Kahlesiz (1)	Müdahil, Öğretici, Öğüt, Moral Bozucu, Yok Sayıcı, Baskın Olma, Bencilik, Zayıflıklara Saldırı, Yok Edici Tavrılar, Eksikleri Vurgulama, Zamansızlık, Telaş, Tedirginlik, Acıtırıcı, İncitici, Zayıf Avcısı, Hedef Gösterici, Olumsuz Örnek Taşıyıcısı, Enfeksiyon Kaynağı, Baskın, Ortam Bozucu, Sendrom, Stres Kaynağı, Otorite Baskısı, Üstünlük Tavrı, Etkisizlik,	26
Yıkıcı Otorite Figürü	Diktatör (3), Gestapo Şefi (1), Hitler (1), Katil Balina (1), Eşek Arısı (1), Akbaba (1), Yıkıcı Denetmen (1)	Baskı, Zulüm, Zalimce Tavrılar, Emir, Hukuksuzluk, Hak Gaspı, İşten Soğutucu, Kayıtsız İtaat, Sorgulama Yasağı, Fikir Beyanı Kısıtlamaları, Tartışma Engelleri, İlişki Bozucu, Beğeni Yoksunluğu, Leş Yiyici, Şiddet.	9
Şekilci Bürokrat	Kanun (3), Emir Kulu (1), Soru Kâğıdı (1), Kaşık (1), Borç (1), Misafir (1)	Robot, İtaatkar, Şekil Takipçisi, Standart Koruyucu, Aracı, Aktarıcı, Görev Adamı, Evrak, Dosya, Arşiv	8
Açık Arayıcı	Gardiyan (3), Vergi Memuru (2), Açık Arayan Misafir (1), Eksik Arayan Kişi (1), Akbaba (1)	Hata Avcısı, Koruyucu, Takipçi, Haberci, Kontrol, Eksik Yönleri Öne Çıkarma, Leş Yiyici, Hırpalayıcı, Zarar Verici	8
Felaket Tellalı	Deprem (1), Felaket Habercisi (1), Göktaş (1), İcra (1), Rüzgâr (1), Tehlike (1)	Yıkım, Şom Ağızlı, Kötümser, Kaygı, Korku, Endişe, Kötü Niyet, Düşmanca Tavrı.	6

* Parantez içindeki sayılar kodların frekansını göstermektedir.

Müfettişlere ilişkin katılımcıların atfettiği ikinci en yüksek olumsuz görüş müfettişlerin eksiklikleri öne çıkaran ve yıkıcı-kontrol odaklı rol oynadıklarını göstermektedir. Bu temayla ilgili olarak öğretmen adayları genellikle polis, kontrol memuru, zabıta, komşu gibi metaforları kullanmışlardır. Metaforlar imgesel açıdan incelendiğinde müfettişlerin kontrol odaklı eksiklik

arayıcı ve cezalandırıcı denetim anlayışına sahip olduklarını çağırıştırmaktadır. *"Müfettiş polis gibidir. Çünkü okulu, öğrencileri, okul yönetimini denetler. Kötü, uygunsuz olan şeylerin iyi olması için cezalar verir."* düşüncesiyle A53 cezalandırma odaklı denetim anlayışını vurgulamaktadır. Benzer düşüncesi A6 ise *"Müfettiş polis gibidir. Çünkü yolda yapılan yanlışları ortaya çıkarıp cezalandırır."* diyerek açıklamaktadır. I1 ise *"Müfettiş kırmızı tükenmez kalem gibidir. Çünkü yeri geldiğinde sınav kâğıdı okur gibi kontrol yapar."* sözleriyle müfettişlerin daha çok hataları ve yanlışları ön plana çıkararak ve not kıran negatif odaklı denetim yaklaşımını vurgulamaktadır. Zira kırmızı renkli kalemin inceleme işlerinde kullanılması ile yüklenen anlam imgesel açıdan irdelendiğinde daha çok açık arayıcı, uyarı, ceza ve kırılcılık gibi negatif duyguları ifade etmektedir.

Müfettişlerin öğretmen adayları tarafından faydasız ve etkisiz kişiler olarak algılanması, denetim sisteminin zihinlerde iş yükü doğuran bürokratik bir süreç olarak kazanmasına ve sürekli olumsuzluk içeren kalıcı bir anlam oluşmasına neden olabilir. Şekilci bürokratik bir anlayışla yapılan denetsel uygulamaların faydacılık yerine sistemsel açıdan iş yükü doğuracağı ve denetlenenler açısından dolaylı yoldan olumsuz sonuçlar ortaya çıkaracağı söylenebilir. Öğretmen adaylarının müfettişler için kullandığı bu temayla ilgili metaforlar incelendiğinde mevcut denetim uygulamalarının genellikle yararsız, zaman kaybı, gereksiz, enerji kaybettirici ve faydasız iş çıkarma süreci şeklinde algılandığını göstermektedir. Bu konuda B30 *"Müfettiş göstermelik gibidir. Çünkü her şey prosedürle ilerler."* Sözüyle, C21 ise *"Müfettiş işini yapmayan biri gibidir. Çünkü müfettişler denetimlerini adam gibi yapabilseler toplumumuz bu kadar eğitimde geri bir toplum olmazdı."* diyerek müfettişlerin gerçekleştirdiği denetim uygulamalarının faydasız ve geliştirme yönünün zayıf olduğunu vurgulamaktadırlar. Benzer düşüncelerini D9 *"Müfettiş varla yok gibidir. Çünkü on yılda bir defa gelir çocuklara basit sorular sorup yok olur. Acı ama gerçektir."* şeklinde, I56 ise *"Müfettiş gereksiz bir sorgucudur gibidir. Çünkü konuşmak için konuşur."* diyerek ortaya koymaktadırlar.

Bir başka temada ise müfettişlerin okullarda istenilmeyen kişiler olarak görüldüğü izlenimi ortaya çıkmaktadır. Bu düşünceye sahip öğretmen adayları müfettişler için genellikle kaynana, akbaba, ateş ve iğne gibi metaforlar kullanmıştır. İmgesel açıdan bu metaforların müdahil olma, moral bozucu, telaş, baskınlık, yok edici, eksiklikleri vurgulama, olumsuzlukları öne çıkarma, stres ve otorite gibi anlamlar taşıdığı söylenebilir. B56 bu konudaki düşüncesini *"Müfettiş kaynana gibidir. Çünkü o, ani ve zamansız gelir. Hem anneyi hem babayı hem de çocukları tedirgin eder."* sözleriyle anlatmaktadır. I57 ise *"Müfettiş akraba gibidir. Çünkü devamlı soru sorup, sorgular."* diyerek müfettişlerin moral bozucu ve hırpalayıcı bir bakış açısına sahip olduklarını belirtmektedir. D32 *"Müfettiş karga gibidir. Çünkü bu insanlar gittikleri yerlerde sesleriyle, görüntüleriyle rahatsızlık verirler."* sözleriyle, B43 ise *"Müfettiş ateş gibidir. Çünkü girdiği ortamlarda yakıcı etkisini gösterir."* Diyerek müfettişlerin istenilmeyen kişiler olduklarını ifade etmektedirler.

Öğretmen adayları tarafından müfettişlerin yıkıcı otorite figürü olarak görüldüklerine ilişkin metaforlar da bulunmaktadır. Konuyla ilgili olarak öğretmen adayları müfettişler için diktatör, gestapo, Hitler, katil balina, eşek arısı ve akbaba gibi metaforlarla yıkıcı otoriterlik yönlerine vurgu yapmışlardır. Bu konuda bazı katılımcılar görüşlerini şöyle aktarmaktadır: *"Müfettiş diktatör gibidir. Çünkü yetkileri çok ve kızgın görünürler."* (I10), *"Müfettiş eşek arısı gibidir. Çünkü kimi sokacağını iyi bilir."* (B10), *"Müfettiş akbaba gibidir. Çünkü hiçbir zaman yapıcı değildir. En ufak hatada yer bitirir."* (A54).

Müfettişlerin şekilci denetim yapan birer bürokrat olarak görüldüklerine dair düşünceler de bulunmaktadır. Öğretmen adayları müfettişler için bu kapsamda kanun, emir kulu, soru kâğıdı, kaşık, borç ve misafir gibi metaforları kullanmışlardır. İmgesel açıdan bu metaforların yaratıcılık, yenilikçilik ve gelişimi öngörmeyen daha çok amaç yönelimlilik yerine şekil yönelimli denetim uygulamalarının yapıldığı izlenimini çağırıştırmaktadır. Bu konuda E16 *"Müfettiş kaşık*

gibidir. Çünkü arada yemeğe bulamak gerekir.” şeklindeki düşüncesiyle aslında müfettişlerin isteksiz ve zoraki şekilde denetim uygulamaları gerçekleştirdiklerine vurgu yapmaktadır.

Pedagojik formasyon eğitimi öğrencileri müfettişlerin gardiyan, vergi memuru, açık arayan misafir, eksik arayan kişi ve akbaba gibi metaforlarla açık arayıcı olduklarına vurgu yaparak onları aynı zamanda açık arayıcı kişiler olarak da algılamaktadır. İmgesel açıdan incelendiğinde bu durum müfettişlerin beklenilenin aksine eğitim öğretim sürecine zarar verici bir rolde görüldüklerini düşündürmektedir. Konuyla ilgili olarak katılımcılardan L41 görüşünü *“Müfettiş başgardiyan gibidir. Çünkü sürekli mahkûmları teftiş eden ve ürkütücü bir mercüdür.”* şeklinde ifade etmektedir.

Son olarak pedagojik formasyon eğitimi öğrencileri müfettişlerin deprem, felaket habercisi, göktaşı, icra, rüzgar ve tehlike gibi metaforlarla ilişkilendirerek felaket tellallığı yaptıklarını düşünmektedirler. E36 *“Müfettiş icra gibidir. Çünkü bir geldi mi bütün okulun aklı çıkar.”* diyerek müfettişlerin gerçekleştirdikleri denetim uygulamaları ile okulun tüm iç paydaşları üzerinde yüksek düzeyde kaygıya sebep olan olumsuz etkiye neden olduklarını vurgulamaktadır.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Çalışmada amaç öğretmen yetiştirmede iki kaynaktan birisi olan pedagojik formasyon sertifika programları ile yetiştirilen öğretmen adaylarının eğitim sisteminin paydaşlarından birisi olan maarif müfettişlerine bakış açısını metaforlar yoluyla tespit etmeye çalışmaktadır. Çalışmayı önemli kılan özelliklerden birisi katılımcıların daha önceden müfettiş ve öğretmen yani denetleyen-denetlenen ilişkisi yaşamamış kişiler olmasında saklıdır. Buna rağmen müfettişlere ilişkin ortaya çıkan olumsuz özelliklerin denetlenen kişilerin dışında da eğitim paydaşlarını etkilediği; bir bakıma örgüt kültürü üzerinde olumsuz etkilere sahip olduğu anlaşılmaktadır. Bu araştırmanın katılımcıları 1) müfettişlere ilişkin toplumsal aktarımların etkisi altındadır, başka bir deyişle dolaylı algıya sahiptir. Çalışmanın katılımcıları doğrudan denetlenen öğretmenlerin anlatıları ile zihin dünyalarında müfettişlere ilişkin bir algı oluşturmuştur. 2) Katılımcıların konuya ilişkin algıları ikinci olarak öğrencilik yıllarında okul ve öğretmen denetimine ilişkin tanıklıklarından oluşmaktadır. Bu algıların sosyal gerçekliğin bir parçasını oluşturduğu söylenebilir. Buna göre günlük yaşamda gerçek olarak algılanan şeyler başkaları ile paylaşılarak yayılır. Her insan grubunun kendine özgü sosyal gerçekleri vardır (Berger ve Luckmann, 1966). Okulla ilgili sosyal gerçeğin ortak gerçek ve doğrulara inanılması anlamına geldiği de vurgulanmıştır (Açıkalın, Şişman ve Turan, 2007). Bu çerçevede müfettişlere ilişkin mevzuat ile tanımlanmış görev, yetki ve sorumluluklarının yerine getirilmesi sürecinde öngörülen ve algılanan gerçeklikteki ortaklıklar önem taşır. Bu bakımdan öğretmen adaylarının müfettişlere ilişkin algıları üyesi olma hedefinde oldukları yapının sosyal gerçekliğinin inşası açısından önem taşımaktadır.

Bu bakımdan öncelikle formasyon öğrencilerinin olumlu algılarını içeren temalar daha sonra olumsuz algılarını içeren temalar tartışılmış ve değerlendirilmiştir. Buna göre formasyon öğrencilerinin müfettişlere yönelik olumlu algılarını ifade eden temalar şunlardır: 1) sürdürücü rehberlik temasıyla müfettişlerin kontrol, düzeltme, karar, düzen sağlayıcı, ayrıntıları görme, alan uzmanı, yargılama gibi özelliklerini ön plana çıkarılmaktadır. Tekin ve Yılmaz (2012) da ilk ve ortaöğretim öğretmenlerinin metaforlarla teftişin kontrol özelliğine vurgu yaptıklarını ortaya koymuştur. 2) Otorite figürü temasının genel olarak tecrübe, birikim, şefkat, saygı, güven, bağlılık, rol model, yardım ve statü gibi özellikleri çağrıştırdığı söylenebilir. 3) Gözlemcilik rolleri teması yabancı, soğukluk, samimiyet, arkadaşlık, dostluk, ikram, memnun etme, hoşça vakit geçirme, ölçme, kayıt alma, kontrol, izleme, gizlilik ve detaylı inceleme gibi imgeleri çağrıştırmaktadır. 4) Düzeltme sağlayıcı rolleri temasının bakım, yetiştirme, uzmanlık, şekillendirme, koruma, yol gösterme, teşhis, tedavi, iyileştirme, önleme, teknik bilgi ve beceri gibi anlamları çağrıştırdığı görülmektedir. İmgeler bütünsel açıdan değerlendirildiğinde maarif

müfettişlerinin kontrol odaklı düzeltici yönlerine vurgu yapıldığı görülmektedir. Tekin ve Yılmaz (2012) da ilk ve ortaöğretim öğretmenlerinin teftiş kavramının durum saptaması olarak değerlendirdiğini belirlemiştir. 5) Geliştiricilik ve dönüştürücülük merkezli rehberlik ve danışmanlık yaratıcılık, vizyon, düzeltme, geliştirme, eleştirme, değerlendirme, fayda, lezzet, keşif, yenilik, tahmin, verimlilik, destek gibi anlamları çağrıştırmaktadır. 6) Bilgi kaynağı teması ise müfettişlerin yol gösterici, beceri kazandırıcı, zevk verici, mutlu edici, kapsayıcı, büyütücü, güçlendirici, etkin ve güncel birer bilgi kaynağı olarak görüldüklerini düşündürmektedir.

Memduhoğlu ve Mazlum (2014) da metafora dayalı çalışmalarında yönetici ve öğretmenlerin denetmenleri olumlu algıladıklarını belirtmişlerdir. Döş (2009) müfettişlere ilişkin aday öğretmenlerin kullandıkları metaforlarla olumlu bir algı yansıttıklarını belirlemiştir.

Formasyon öğrencilerinin müfettişlere yönelik olumsuz algılarını ifade eden temalar şunlardır: 1) Korku yayıcı teması müfettişlerin genellikle şiddet, kaygı, korku, güvensizlik, ruhsal çöküntü gibi olumsuz duygu durumları çağrıştırdığını göstermektedir. 2) Yıkıcı-kontrol odaklı rol teması müfettişlerin kontrol odaklı eksiklik arayıcı ve cezalandırıcı denetim anlayışına sahip olduklarını çağrıştırmaktadır. 3) Faydasız ve etkisiz kişiler metaforu denetim uygulamalarının genellikle yararsız, zaman kaybı, gereksiz, enerji kaybettirici ve faydasız iş çıkarma süreci şeklinde algılandığını göstermektedir. 4) İstenilmeyen kişiler metaforu imgesel açıdan müfettişlerin müdahil olma, moral bozucu, telaş, baskınlık, yok edici, eksiklikleri vurgulama, olumsuzlukları öne çıkarma, stres ve otorite gibi anlamlarla anıldığını ifade etmektedir. 5) Yıkıcı otorite figürü müfettişlerin beklenilenin aksine eğitim öğretim sürecine zarar verici bir rolde görüldüklerini düşündürmektedir. 6) şekilci bürokrat teması yaratıcılık, yenilikçilik ve gelişimi öngörmeyen daha çok amaç yönelimlilik yerine şekil yönelimli denetim uygulamalarının yapıldığı izlenimini çağrıştırmaktadır. 7) Açık arayıcı teması müfettişlerin beklenilenin aksine eğitim öğretim sürecine zarar verici bir rolde görüldüklerini düşündürmektedir. 8) Son olarak felaket tellalı teması müfettişlerin yüksek düzeyde kaygıya sebebiyet verdiklerini göstermektedir.

Memduhoğlu ve Mazlum (2014) soruştırma görevleriyle ilgili olarak denetmenlerin yönetici ve öğretmenler tarafından kullanılan metaforlarda olumsuz algılandıklarını bulmuştur. Dinç (2016), kadın okul müdürlerinin erkek okul müdürlerine göre maarif müfettişleri hakkında metaforik açıdan olumsuz bir algı yansıttıklarını tespit etmiştir. Töremen ve Döş (2009) öğretmenlerin müfettişlere ilişkin ürettikleri metaforların ağırlıklı olarak olumsuz benzetmelerden olduğunu vurgulamıştır. Tok (2015) da müfettişler hakkında olumsuz algıların ağırlık kazandığını belirlemiştir. Öğrencilerin görüşlerine dayalı olarak üretilen metaforların daha çok güç ve korku temasında yoğunlaştığı; ancak ikincil olarak öğrencilerin müfettişleri bilgi ve aydınlanma kaynağı, ciddiyet, çalışkanlık, gözlemci güç, korku, sevgi pınarı temalarıyla algıladıkları belirlenmiştir (Kocabaş ve Özdemir, 2010).

Genel olarak değerlendirildiğinde çalışmamızda maarif müfettişlerine ilişkin olumlu algıların olumsuz algılara göre biraz daha güçlü bir şekilde vurgulandığı anlaşılmıştır. Olumlu algıların bir boyutu nesnel durum tespiti yapmaya odaklı düzeltme yönlü davranışlara işaret ederken bir bölümü de bu durumun ötesinde yaratıcılığı özendirmeyi ve gelişme sağlamayı hedefleyen davranışları öne çıkarmaktadır. Ancak yaratıcılık, yenilikçilik ve geliştirme odaklı dönüşümsel denetim anlayışının sürdürümcü denetsel anlayışa göre daha zayıf kaldığı söylenebilir. Bu çerçevede olumlu algıların yalnızca bir bölümünün müfettişlerin rehberlik ve iş başında yetiştirme rolünü vurguladığını belirtmekte yarar vardır. Müfettişlerin olumlu yönleri bağlamında sırasıyla en fazla sürdürümcü yönlerine, yapıcı otoriter olduklarına, gözlem ve düzeltmeyi esas alan kontrol odaklı denetsel uygulamalar gerçekleştirdiklerine vurgu yapılmıştır. Sürdürümcü özelliklerinden sonra ikinci sırada müfettişlerin uzmanlık ve rehberlik yönleriyle yaratıcı, dönüştürücü ve geliştirici imajlarını öne çıkaran dönüşümsel liderlik ile ilişkilendirilebilecek temalar ortaya çıkmaktadır.

Olumsuz algıların büyük çoğunluğunun hoş olmayan duyguları çağrıştıran, sosyal, kültürel ve fiziki olarak içinde bulunduğumuz çevrede var olan kimi zaman kaygı, korku ve hatta şiddet

içerikli duyguların ortaya çıkmasına sebep olan canlı ve cansız varlıklarla ifade edildiği dikkat çekmektedir. Bütünde değerlendirildiğinde bu olumsuz algıların güçlü metaforlarla vurgulanmış olması öğretmen adaylarının müfettişlerle kurmaları öngörülen güvene dayalı iletişim ve işbirliği açısından en önemli zayıflatıcı etkenler arasında sayılabilir.

Bu çerçevede tarihsel süreç içerisinde maarif müfettişlerinin ve denetim sisteminin etkililiğine ilişkin yapılan araştırmalarda ortaya çıkan sonuçlar sosyal gerçeklik bağlamında eğitim denetiminin ihtiyaçları açısından önem taşımaktadır. Son dönemlerde denetim sistemi üzerinde sıkça yapılan değişimler ile bu zaman dilimlerinde yapılan araştırma sonuçlarının etkileşimlerinin temel alındığı meta analiz çalışmaları eğitim denetimi sisteminde yapılan değişimlerin etkililiği hakkında fikir vereceği gibi araştırmacılarla birlikte hem politika yapıcıların hem de uygulayıcıların yaratıcı stratejiler geliştirmelerine katkı sağlayabilir.

KAYNAKÇA

- Açıkalın, A., Şişman, M. ve Turan, S. (2007). *Bir insan olarak okul müdürü*. Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Aküzüm, C. ve Özmen, F. (2013). Eğitim denetmenlerinin rollerini gerçekleştirme yeterlikleri bir metasentez çalışması. *EKEV Akademi Dergisi*, 17(56), 97-120.
- Akyüz, Y. (2001). *Türk eğitim tarihi*. Ankara: Alfa Basım Yayım.
- Altınkurt, Y., Yılmaz, K. ve Erol, E. (2014). Pedagojik formasyon programı öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik motivasyonları. *Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4(1), 48-62.
- Anayasa. (1982). *2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasası*. Retrieved from <https://www.tbmm.gov.tr/anayasa/anayasa82.htm>
- Aydın, M. (2014). *Çağdaş eğitim denetimi*. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Azar, A. (2011). Türkiye'deki öğretmen eğitimi üzerine bir söylem: Nitelik mi, nicelik mi? *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 1(1), 36-38.
- Bağçeci, B., Yıldırım, İ., Kara, K. ve Keskinpalta, D. (2015). Pedagojik formasyon ve eğitim fakültesi öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının karşılaştırılması. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(1), 307-324.
- Baskan, G.A. (2001). *Öğretmenlik mesleği ve öğretmen yetiştirmede yeniden yapılanma*. Ankara: Denge Matbaacılık.
- Başar, H. (2000). *Eğitim denetçisi*. Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Berger, P.L. & Luckmann, T. (1966). *The social construction of reality: A treatise in the sociology of knowledge*. London: Pinguin books.
- Black, A. (2013). Picturing experience: Metaphor as method, data and pedagogical resource. In W. Midgley, K. Trimmer, ve A. Davies (Eds.). *Metaphors for, in and of Education Research* (pp.26-50). UK: Cambridge Scholars Publishing.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E.K., Akgün, Ö.E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2010). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Can, Ş. (2010). Tezsiz yüksek lisans öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları. *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 24, 13-28.
- Creswell, J. W. (2012). *Educational research: Planning, conducting, and evaluating quantitative and qualitative research* (4th ed.). Boston, MA: Prentice Hall.
- Çakır, Ö., Kan, A. ve Sünbül, Ö. (2006). Öğretmenlik meslek bilgisi ve tezsiz yüksek lisans programlarının tutum ve özyeterlik açısından değerlendirilmesi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(1), 36-47.

- Dinç, M. (2016). Okul müdürlerinin maarif müfettişlerine ilişkin görüşlerinin metaforik olarak incelenmesi: Denizli ili Merkezefendi ilçesi örneği (Yayımlanmamış tezsiz yüksek lisans projesi). Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Denizli.
- Döş, İ. (2009). Aday öğretmenlerin müfettişlik kavramına ilişkin metaforik algıları. *Gaziantep Üniversitesi, Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(3) 607-629.
- Eraslan, L. ve Çakıcı, D. (2011). Pedagojik formasyon programı öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 19(2), 427-438.
- Fraenkel, J. R., Wallen, N. E. ve Hyun, H. H. (2011). *How to design and evaluate research in education* (5th ed.). New York: McGraw-Hill.
- Günçer, B. (1998). Eğitim fakülteleri öğretmen yetiştirme programlarının yeniden düzenlenmesi. *Çağdaş Eğitim Dergisi*, 23(241), 19-21.
- Kocabaş, İ. ve Özdemir T. Y. (2010). *Ortaöğretim öğrencilerinin denetime ilişkin metaforik algıları*. II. Uluslararası Katılımlı Eğitim Denetimi Kongresi (ss.1-15). 23-25 Haziran Kütahya.
- Korkut, H. (2002). *Sorgulanan yüksek öğretim*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Lakoff, G. ve Johnson, M. (2015). *Metaforlar hayat anlam ve dil* (G.Y. Demir, Çev.). İstanbul: İtihakı (Orijinal çalışma basım tarihi 2003).
- MEB (1973). *1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu*, Tarih: 24/6/1973, Sayı: 14574.
- MEB. (2011). 652 sayılı Millî Eğitim Bakanlığının teşkilat ve görevleri hakkında kanun hükmünde kararname. *Resmi Gazete*. Tarih: 14/09/2011, Sayı: 28054.
- MEB. (2014a). 6528 sayılı millî eğitim temel kanunu ile bazı kanun ve kanun hükmünde kararnamelerde değişiklik yapılmasına dair kanun. *Resmi Gazete*. Tarih: 14/03/2014, Sayı: 28941.
- MEB (2014b). Okul ve eğitim kurumlarının denetim rehberleri. Retrieved from <http://tkb.meb.gov.tr/www/yayinlarimiz/icerik/13>
- MEB. (2015). Milli Eğitim Bakanlığı öğretmen atama ve yer değiştirme yönetmeliği. *Resmi Gazete*, Sayı: 29329.
- MEB. (2016). Millî Eğitim Bakanlığının teşkilat ve görevleri hakkında kanun hükmünde kararname ile bazı kanun ve kanun hükmünde kararnamelerde değişiklik yapılmasına dair kanun. *Resmi Gazete*. Sayı 29913, Kanun No: 6764.
- MEB. (2017). Milli Eğitim Bakanlığı teftiş kurulu yönetmeliği. *Resmi Gazete*. Sayı: 30160.
- MEB TTKB. (2014). Öğretmenlik alanları, atama ve ders okutma esasları. *Tebliğler Dergisi*, Sayı: 2678.
- Memduhoğlu, H. B. ve Mazlum, M. M. (2014). Bir değişim hikâyesi: Eğitim müfettişlerine ilişkin metaforik algılar. *Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4(1), 28-47.
- Midgley, W. ve Trimmer, K. (2013). 'Walking the labyrinth': A metaphorical understanding of approaches to metaphors for, in and of education research. In W. Midgley, K. Trimmer, ve A. Davies (Eds.). *Metaphors for, in and of Education Research* (pp.1-9). UK: Cambridge Scholars Publishing.
- Oral, B. (2000). Alan dışından mezun olup sınıf öğretmenliğine atanan öğretmenlerin sınıf öğretmenliğindeki durumlarının değerlendirilmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 148, 37-42.
- Özdemir, M. ve Demircioğlu, E. (2016). Examination of attitudes towards profession and self-efficacy beliefs of pedagogical formation students. *Journal of Higher Education ve Science*, 6(3), 327-334.
- Özkan, H. H. (2012). Öğretmenlik formasyon programındaki öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarının incelenmesi (SDÜ Örneği). *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13(2), 29-48.
- Sabancı, A. ve şahin, A. (2006). Farklı branşlardan atanan ilköğretim okulu sınıföğretmenlerinin yeterlik düzeyleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 48, 531-556.
- Sergiovanni, T.J. ve Starratt, R.J. (2002). *Supervision: A redefinition* (7th. Ed.). New York: McGraw Hill.

- Tekışık, H. H. (2003). Milli eğitimde tehlike çanları çalarken Milli Eğitim Bakanı Sayın Hüseyin Çelik'e açık mektup. *Çağdaş Eğitim Dergisi*, 28(300), 1-7.
- Tekin, A. ve Yılmaz, S. (2012). İlk ve orta öğretim kurumu öğretmenlerinin teftişe ilişkin metaforik algıları. *International Journal of New Trends in Arts, Sports & Science Education*, 1(4), 36-44.
- Tepebaşılı, F. (2013). Metafor yazıları. Konya: Çizgi Kitabevi.
- Tok, T. N. (2015). Farklı gözlerden maarif müfettişleri. (Ed. Aydın, İ ve Çinkır, Ş.) *Prof. Dr. İbrahim Ethem Başaran'a Armağan*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Toprakçı, E., Çakırer, I., Bilbay, A., Bağcivan, E. ve Bayraktutan, I. (2010). Kuram ve uygulamada eğitim denetmenleri meslek etiği. *Educational Policy Analysis and Strategic Research*, 5(1), 14-23. <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/161877>
- Töremen, F. ve Döş, İ. (2009). İlköğretim öğretmenlerinin müfettişlik kavramına ilişkin metaforik algıları. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 9(4), 1973-2012.
- Yıldırım, İ. ve Vural, Ö. F. (2014). Türkiye'de öğretmen yetiştirme ve pedagojik formasyon sorunu. *Journal of Teacher Education and Educators*, 3(1), 73-90.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (9. Baskı). Ankara: Seçkin Yayınevi.
- YÖK. (1998). *Eğitim fakülteleri öğretmen yetiştirme programlarının yeniden düzenlenmesi*. Ankara: T.C. Yüksek Öğretim Kurulu Başkanlığı.
- YÖK. (2017). Pedagojik formasyon eğitimi sertifika programına ilişkin usul ve esaslar. *Yüksek Öğretim Kurulu Başkanlığı*, Retrieved from http://www.yok.gov.tr/web/guest/icerik/-/journal_content/56_INSTANCE_rEHF8BIsfYRx/10279/7052802
- Zhao, H. ve Huang, J. (2008). Interpreting metaphor in use by mandarin teachers of english. *Polyglossia*, 15, 1-9.

Perceptions of Teacher Candidates Attending Pedagogical Formation Courses Regarding the Educational Inspectors: A Metaphorical Study

Dr. Ahmet şahin(Academician)

Alanya Alaaddin Keykubat University-Turkey
ahmet.sahin@alanya.edu.tr

Prof. Dr. Ali Sabancı

Akdeniz University-Turkey
alisabanci@akdeniz.edu.tr

Abstract

The purpose of this research is to seek the ideas of students of the pedagogical formation courses about education inspectors. The research was designed in phenomenological design, which is a qualitative method. As data collecting technique, metaphorical use of the participants was referred to. In analysing the data, inductive content analysis technique was used to identify metaphorical language. Working group were determined using convenience sampling technique which is one of purposeful sampling method. As a result, the participants tend to have positive perceptions more than negative. Part of the positive perceptions pointed out to determine the objective current state and focus on correction of the behaviours more than encouraging creativeness and providing development. It can be asserted that the perceptions show that inspectors and inspection tend to focus on transactional frame of reference more than being innovative, creative and developmental. Most of the negative perceptions were stated using living organisms and things which cause to provoke emotions including fear and anxiety or even violence in our physical, cultural, social environment.

Keywords: Educational management, Educational inspector, Teacher candidates

**E-International Journal
of Educational Research,
Vol: 9, No: 1, 2018, pp. 83-101**

DOI: 10.19160/ijer.404639

Received: 12-01-2018

Revision: 01-03-2018

Accepted: 06-04-2018

Suggested Citation:

şahin, A. and Sabancı, A. (xxxx). Perceptions of teacher candidates attending pedagogical formation courses regarding the educational inspectors: a metaphorical study, *E-International Journal of Educational Research*, Vol: 9, No: 1, 2018, pp. 83-101, DOI: 10.19160/ijer.404639

EXTENDED ABSTRACT

Problem: Concepts such as education, school, classroom, principal, teacher, parent and inspector, which seem to stand single bodies, are parts of a total entity, so to say education system. The sum of our ideas and experiences about single concepts give us an understanding about the whole. Single metaphors about inspectors and intrinsic consistency among them have the potential to give us ideas about teacher candidates' understanding of the inspection system.

Determining the perceptions of students of the pedagogical training program will open new gates and opportunities to plan the future of the system; to discover new perspectives, to get the contribution of new dynamics and to find out creative implementations. It will also help us integrate theory and implementation with the help of comprehensive and explorative research studies. Moreover exploring the real emotions and perceptions of students of the pedagogical training program about inspection system, inspectors and the roles played by the inspectors will help us develop new strategies about training inspector teams.

Supervision system is one of the most important parts of education process. Aydın (2014) defined supervision as the process of understanding whether organizational activities are accordant with the organizational purposes and determined principles and rules. Başar (2000), on the other hand, asserted that supervision has several functions such as understanding the current state, evaluation, correction and developing. Sergiovanni and Starratt (2002) pointed out to the need of understanding both role and function of a supervisory attempt.

In Turkey, as it has been assured in the 42nd item of the Turkish constitution, educational supervision is carried on under superintendence and supervision of the state (Anayasa, 1982). In this sense, Ministry of National Education (MoNE) has been appointed to supervise all kinds of the schools in Turkey (MEB, 2011). According the task framework of the MoNE, it has been responsible to provide efficiency, development and innovation of the education system (MEB, 1973).

The purpose of this research was to understand the ideas and emotions of students of the pedagogical formation courses about education inspectors by the meaning attributed to the concepts and explore their views about supervision system to which they are candidate to be part of it.

Method: The research was designed in phenomenological design which is a qualitative method (Büyüköztürk et al., 2010). As data collecting technique, metaphorical use of the participants was referred to. In order to determine metaphorical use of the participants a written structured question form was used. The participants were asked to write what they liken the inspectors with a reason. In analysing the data, inductive content analysis technique was used to identify metaphorical language (Yıldırım and Şimşek, 2013). Metaphorical analysis was based on cognitive theory which helps us understand and tell abstract terms about metaphors. In this process, using logical bases of metaphorical language, image fields were derived for each source and its associated meanings (Tepebaşılı, 2013). Study group was determined in 2015-2016/ 2016-2017 fall and spring education years among the students attending pedagogical education course using convenience sampling technique which is one of purposeful sampling method.

Results, Discussion, Conclusion: As a result, the participants tend to have positive perceptions more than negative. Part of the positive perceptions pointed out to determine the objective current state and focus on correction of the behaviours more than encouraging creativeness and providing development. It can be asserted that the perceptions show that inspectors and inspection tend to focus on transactional frame of reference more than being innovative, creative and developmental. In this sense, it can be reported that a small part of the positive perceptions about inspectors stated with metaphors tell that inspectors were associated with guidance and on the job training roles. Inspectors were stated to be, given in order of their frequencies, as to own transactional attitudes, to be constructive authoritarian and implementing control focused supervisory activities.

The results show that after transactional attitudes, inspectors' creative, developmental and transformational images based on their specialist and guidance peculiarities themes were stated. These themes are likely to be related to transformational leadership in the organization. Most of the negative perceptions were stated using living organisms and things which cause to provoke emotions including fear and anxiety or even violence in our physical, cultural, social environment.

Consequently, it can be asserted that expected communication and coordination based on reliability between prospective teachers and inspectors will be hardly provided because of the strong perceptions stated by the metaphors. In this frame of reference, the results of the research on the effectiveness of the inspection system and inspectors based on the cognitive reality in the history are very important for the needs of the system. Meta analytical studies based on the interaction between the changes which have made in the supervision system lately and research results in the meantime can provide significant data about the effectiveness of the changes made and contribute developing innovative strategies to researchers in the field, policy makers and practitioners.